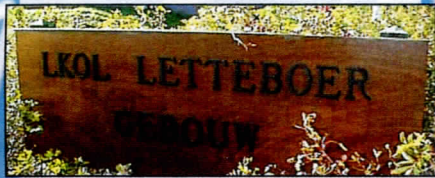

**NEDERLANDSE INDUSTRIE TE
GAST OP SCHIPHOL**

pagina 4

**VERWERVINGSCENTRUM
EEN FEIT**

pagina 6

**STEENTJE
BIJDRAGEN
IN KOSOVO**

pagina 11

**KORTE LIJNEN
TUSSEN
DCBC EN MID**

pagina 13

**RUGBY MET MID'ERS OP DE
TRIBUNE**

pagina 15

Contacten zijn belangrijk

De zomerperiode nadert zijn einde en bijna iedereen is inmiddels weer teruggekeerd op zijn of haar werkplek. Wat er zoal is gebeurd de afgelopen zomermaanden kunt u uitgebreid lezen in de column van de directeur. Nu voor de meeste afdelingen binnen het Haagse deel van de MID de verhuizingen er grotendeels op zit, werd het hoog tijd om oude contacten weer te verstevigen en nieuwe relaties aan te knopen. Het Bureau Personele Veiligheid én de Sectie Industrie Veiligheid van de afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid hebben deze zomer zogenoemde contact- of relatie-

dagen georganiseerd.

Deze dagen waren zeer succesvol, zoals u in dit

nummer kunt lezen. Er zijn nog meer oude contacten of banden aangehaald. Zo is Bert van den Broeke, een dik jaar nadat hij als Liaison Officier uitgezonden is geweest weer teruggekeerd naar Kosovo. Dit keer als vrijwilliger van een hulpverleningsorganisatie. Zijn verslag leest u op bladzijde elf. Verder zijn de contacten tussen het Defensie Crisis Beheersingencentrum en de MID onder de loep genomen.

Maar zelf heeft u eveneens de gelegenheid het contact met uw MID collega's te verstevigen en nieuwe collega's te ontmoeten. In tegenstelling tot eerdere berichtgeving vindt namelijk op 3 oktober de eerste BARBECUE plaats voor ALLE medewerkers van de MID. Tot ziens op 3 oktober.♦

CORRESPONDENTEN EN AGENTEN GEVRAAGD

Wie heeft er inspiratie om eens een leuk stukje of interessant achtergrondverhaal te schrijven voor ons blad? Ook als u collega's kent die een leuke hobby hebben en die daar best graag met de redactie over willen praten houden wij ons aanbevolen.

Wij zijn altijd op zoek naar enthousiaste correspondenten en tipgevers. U kunt ons bereiken op de zesde verdieping van gebouw 32, kamer 6.43. Telefoonnummer 070 - 441 90 40. Mailen (via DONAR) of faxen kan natuurlijk ook. Het faxnummer is 070 - 441 90 10 t.n.v. Bureau Communicatie.

Als U dit nummer van INGELICHT openslaat is het inmiddels begin september. Dat betekent voor de meesten van u het einde van het vakantie seizoen. Ik hoop dat u van een welverdiende rust hebt kunnen genieten en dat u verfrist en met nieuwe energie weer aan het werk kunt gaan. Dat wil echter niet zeggen dat er in de maanden juli en augustus bij de MID niets is gebeurd. De achterblijvers hebben dat aan den lijve ervaren. Zij hebben in de verlofperiode dubbel hard gewerkt om onze operationele output gaande te houden.

Die output stond uiteraard sterk in het teken van de crisis in Macedonië, de totstandkoming van een vredesakkoord aldaar en de mogelijke Nederlandse deelname aan een ontwapeningsmacht van de NAVO (*Task Force Harvest*). Door het hoofd van de afdeling Analyse en Rapportage, kolonel Peter Lambrichts, door het team Balkan onder leiding van luitenant-kolonel Freek Besselink en door de *Current Intelligence Unit* (CIU) onder leiding van luitenant-kolonel Ger Timmer (die en passant ook optrad als waarnemend Accountmanager bij het Defensie Crisis Beheersingscentrum, DCBC) is hard gewerkt om één van onze belangrijkste klanten, de Chef Defensiestaf (CDS), adequaat te bedienen. En die was zeer te spreken over de steunverlening vanuit de MID, niet in de laatste plaats over de kwaliteit van briefings en analyses. De MID is ook nauw betrokken geweest, meer dan tot nu toe, bij het proces van voortdurende beoordeling van de situatie, bij formulering van advies aan de politieke leiding en bij de voorbereiding van de informatieverstrekking aan de Tweede Kamer. Wat mij betreft een schoolvoorbeeld van hoe de samenwerking tussen CDS en MID kan en moet lopen. Het enthousiasme en de betrokkenheid van de MID'ers was groot. Hulde voor ieders inzet. Ondertussen is de studie, die de Defensiestaf uitvoert naar de toekomstige operationele inlichtingenvoorziening van de CDS, ook doorgegaan.

INGELICHT wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van de directeur Militaire Inlichtingendienst (MID).

Dit informatiemagazine verschijnt maandelijks en is in principe bedoeld voor al het burger en militair personeel werkzaam bij de MID.

Deze publicatie wordt verzorgd door het Bureau Communicatie, van de Hoofdafdeling Bedrijfsvoering.

Redactie en eindredactie:

M.A.M. Bemelmans-Ooninx a.i.

Cartoons: Henk Slijkhuis

Fotografie: Media Centrum MID, Bert van den

Broeke, KMar en Alfred Verdonk

Vormgeving: Theo Olsthoorn

Druk en lithografie: Hofstad Druktechniek

Zoetermeer

Oplage: 1.000 expl.

Deadlines INGELICHT

Mocht u de redactie van informatie willen voorzien, denk dan even aan de volgende data:

Inleveren kopij	Verschijningsdatum
12 september	5 oktober
10 oktober	1 november
14 november	6 december

Foto omslag: KMar Schiphol

De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen - waaronder ingezonden brieven - niet, gedeeltelijk of gewijzigd te plaatsen. Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

worden geleverd. Ook de vraag in hoeverre dat toereikend is, kwam daarbij aan de orde. Ik verwacht dat deze studie nog deze maand tot afronding komt en de basis zal zijn voor besluitvorming over de manier waarop in de inlichtingenbehoefte van de CDS wordt voorzien.

Deze zomer heeft ook het concept evaluatierapport van de Directie Organisatie en Informatie (DOI) over de reorganisatie bij de MID het licht gezien. De titel 'Hernomen evenwicht' spreekt voor zich. De MID is weer op de goede weg, al zijn er hier en daar zaken die nog verdere afronding behoeven en dus nadrukkelijk onze aandacht blijven vragen. Het concept heb ik eind juli met de onderzoekers kunnen bespreken. Ik hoop de definitieve versie spoedig in de Medezeggenschapscommissie aan de orde te kunnen stellen, zodat we gezamenlijk de balans kunnen opmaken. Dat betreft ook de reactie op het rapport, die ik aan de minister mag geven. Dit in het kader van transparant verantwoording afleggen.

De agenda van de MID voor dit najaar is weer goed gevuld, dus we kunnen er weer tegenaan. Eén zaak springt er uit: materieelbeheer. In de diverse rapportages en beoordelingen over de situatie op dit gebied bij Defensie is de MID er minder gunstig uitgekomen. Er is wel voortgang geboekt bij de MID, maar het ontbreekt ons nog aan voldoende overzicht, en aan een toereikende registratie. Met name AVI kwam er

minder gunstig vanaf. Daar gaan we dus de komende maanden meer aan doen. Er is een projectplan opgesteld met als doel vóór december aanstaande de zaak op orde te hebben. Voor alle duidelijkheid: een projectplan is mooi, maar het gaat om de uitvoering. Dat is niet alleen een zaak van de dienstleiding, maar vooral ook van afdelings- en bureauhoofden en van ieder van u persoonlijk. Ik ga er vanuit dat ik op uw betrokkenheid en inzet kan rekenen. Tot slot zou ik ieders aandacht nog eens willen vragen voor zaken als werkdiscipline en met name gebruik van gezond verstand. Het gaat nu goed met de MID, maar er is weinig voor nodig om de gevestigde positieve beeldvorming te laten omslaan. Een elementaire wijsheid zoals 'bezint eer ge begint' en een betere sociale controle kunnen hierbij van nut zijn. Ik spoor u allen aan om hier het komende werkseizoen goed rekening mee te houden.

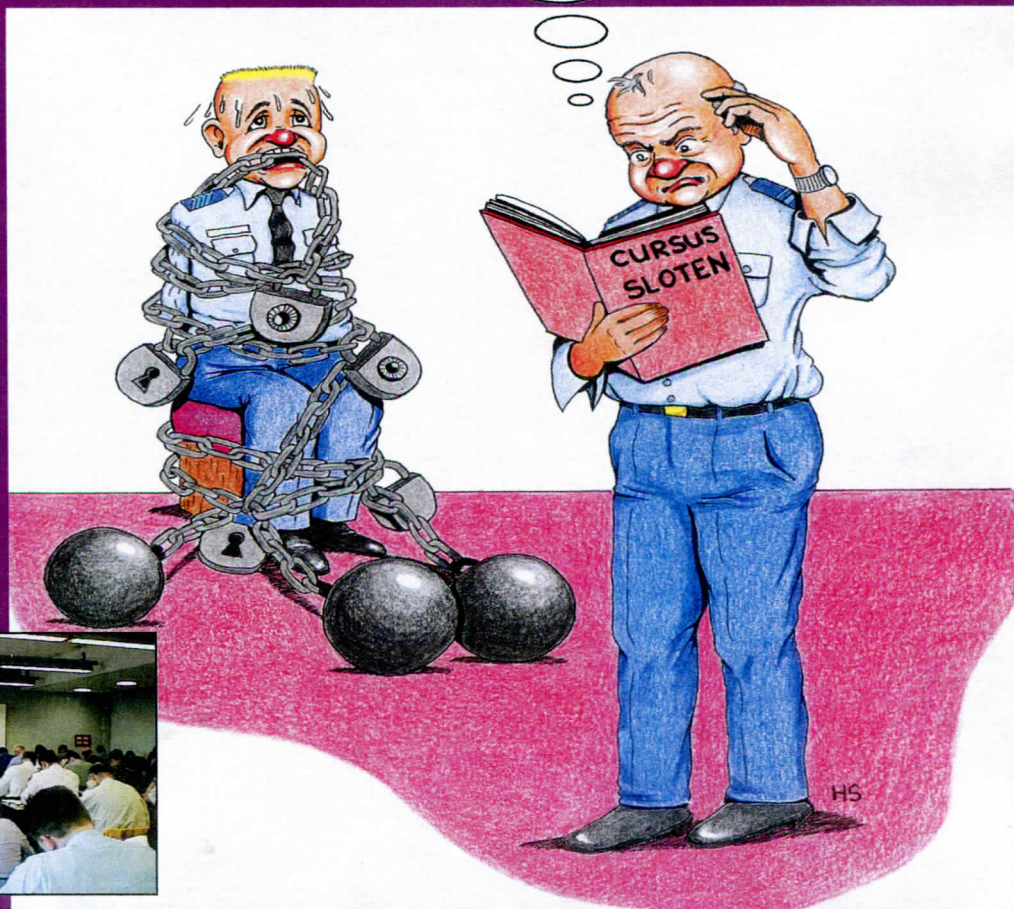
Joop van Reijn
Generaal-majoor der Mariniers

Daarin wordt (eindelijk) een helder begrippenkader aangegeven op inlichtingengebied. De MID heeft daar een stevige inhoudelijke bijdrage aan geleverd. Die ging met name over de wijze waarop en door wie op dit moment welke inlichtingenproducten aan de CDS

GESLAAGD!

Het zal er toch wel in staan hoe ze open moeten...?

Behalve Hoofd Bureau Algemene Ondersteuning van de MID is Eerste Luitenant Ad Schipper ook onze Veiligheidsofficier. Zijn 1e medewerker op dit gebied is Adjutant (KLu) Roel de Rover. Beiden ontvingen op 4 juli jongstleden het diploma *Security Management*. In deze post HBO-opleiding worden alle 'tools' aangeboden die een organisatie nodig heeft om een sluitende en gestructureerde beveiliging op te zetten, van beleid tot uitvoering. In het kader van de kwaliteitsborging voorziet deze opleiding tevens in een methodiek voor het doorlichten (*interne security audit*) van de getroffen maatregelen. Onderwerpen als het uitvoeren van interne *security audits*, het opstellen van een security beleidsplan en het bepalen van incident beheersbaarheid kwamen uitgebreid aan de orde. ♦

Ad en Roel met medecursisten tijdens het examen

De reorganisatie en verhuizingen binnen de MID waren enkele redenen om de traditiegetrouwe relatiedagen van de Sectie Industrie Veiligheid op te schorten. Maar op 10 mei en 14 juni heeft de Sectie Industrie Veiligheid een begin gemaakt deze traditie weer nieuw leven in te blazen. Op deze dagen zijn de vele relaties uit de Nederlandse industrie uitgenodigd om bij te praten en de contacten weer wat aan te sterken. De relaties van Sectie Industrieveiligheid van de afdeling Contra-Inlichtingen (ACIV/SIV) waren te gast bij de School Koninklijke Marechaussee (KMar) Luchtvaart op Schiphol. Gastheer was Kapitein Rick Hirsh, commandant van deze school.

Door Marjolinde Bemelmans-Ooninx

Op 14 juni waren zo'n 40 relaties uit het bedrijfsleven aanwezig. Na een hartelijk welkomstwoord van Ed Maas, Hoofd van de Sectie Industrieveiligheid, volgde een lezing door Boris Kruijssen, *Executive Director* van de *Control Risks Group* (CRG). Zoals Maas in zijn introductie al aangaf, completeren de activiteiten van deze organisatie die van de overheid. CRG is een internationaal *consultancy* bureau dat een geïntegreerd en gespecialiseerd pakket van services op het gebied van Informatie, Onderzoek en Beveiliging aanbiedt. De lezing van Kruijssen gaf een goed beeld over de diversiteit van de werkzaamheden van deze groep. De activiteiten lopen uiteen (zonder een volledig overzicht te geven) van het analyseren van mogelijke risicogebieden (bijvoorbeeld voor een bedrijf dat zich in een bepaald land of regio wil vestigen) tot het geven van voorlichting over te lopen risico's bij eventuele fusies, overnames en fraude en het geven van voorlichting en opleidingen op het gebied van beveiliging van personeel, materieel en informatie. Vooral het laatste, beveiliging van informatie, speelt vandaag de dag een grote rol. Informatie is kwetsbaar en kan zo op straat komen te liggen. Informatiedragers lopen uiteen van personeel, archieven en databanken tot transportmiddelen van informatie zoals post, satelliet en e-mail. Bedrijven kunnen op bepaalde momenten erg kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld wanneer informatie over mogelijke fusies en overnames uitlokt of bij het ontwikkelen van nieuwe technologieën. Databases zijn verregaand geautomatiseerd en zijn veelal openlijk toegankelijk. Boris Kruijssen besloot zijn lezing met enige praktijkvoorbeelden waar de CRG in de afgelopen jaren mee geconfronteerd is geweest.

HOEDT U VOOR KWAADWILLIGEN!

Het tweede onderwerp werd verzorgd door de MID, Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI). De heer Wout Timmers gaf een lezing over risico's bij het gebruik van (openbare) telecommunicatiemiddelen, hetgeen goed aansloot bij de eerste spreker. Wout Timmers, beleidsmedewerker bij AVI, wijdde de toehoorders in op het gebied van *Security Awareness*. "Het is van belang dat iedereen zich realiseert dat gevoelige informatie verloren kan gaan, vernietigd kan worden of in verkeerde handen kan vallen", aldus Timmers. "Hoedt u met name voor kwaadwilligen die bedrijfsinformatie willen ontfutselen. Bedrijven lopen op allerlei gebied risico's.

Opgelopen bedrijfsschade is afhankelijk van verschillende factoren, zoals personeel, materieel, financiën en niet op de laatste plaats van informatie". Zo haalde Wout Timmers enige krantenartikelen aan, waarin deze risico's goed naar voren kwamen. Zo stond in een artikel dat het weggeven van oude computers aan scholen niet zonder gevaar is. Met de 'delete' knop gewiste gegevens staan nog gewoon op de harde schijf. Alle informatie zoals contracten, personeelsgegevens en an-

Ed Maas, Hoofd van de Sectie Industrieveiligheid

dere gevoelige informatie is zo weer beschikbaar. Internet op de werkvloer zet eveneens de achterdeur open voor diefstal van bedrijfsinformatie. Van PC's die toegang bieden tot zowel het Internet als het bedrijfsnetwerk kan informatie onvreemd worden zonder dat dit wordt opgemerkt of vastgelegd. *Firewalls* of *proxies* bieden hierbij geen beveiliging. "Het is dus zaak", zo besloot Timmers zijn lezing, "dat een ieder zich bewust wordt van de risico's en het management daarop aanpast".

De laatste lezing van deze ochtend behandelde de wettelijke aspecten op het gebied van ICT beveiliging. Cees van der Giessen (voormalig MARID-medewerker) is senior consultant bij *Control Risks Benelux*, een onderdeel van de *Control Risks Group*. Het uitgangspunt om deze wettelijke aspecten te benaderen, vormt een wet uit 1993, de wet op de computercriminaliteit. Hiermee kwam er een serieuze aanpak om de zogenoemde 'cybercrime' aan te pakken. Maar wanneer is nu iets strafbaar? "Wanneer er sprake is van opzet", aldus de wet. Voorwaarden voor strafbaarheid zijn wanneer er opzettelijk en wederrechtelijk, willens en wetens, gehandeld wordt. Maar eveneens wanneer er nalatig gehandeld is. Strafbaar is bijvoorbeeld computer sabotage, het opzettelijk vernielen, beschadigen, onbruikbaar maken of storen

iligheid hervat oude traditie

van computers. "Maar", zo wees Van der Giessen zijn luisteraars op hun eigen verantwoordelijkheid, "Wat doet u hieraan? Doet u iets aan preventie? Hoe is het gesteld met de fysieke toegang in uw bedrijf? Waar liggen de taken en verantwoording van het systeembeheer? Iemand kan 'per ongeluk' ergens een netwerk binnenkomen, je moet je systeem dus wel beveiligen", zegt Van der Giessen. De wet schrijft dit eveneens voor. Het opzettelijk wederrechtelijk binnendringen, computer-vredereuk, waarbij enige mate van beveiliging doorbroken wordt of de toegang geschiedt via een technische ingreep is strafbaar. Cees van der Giessen: "Het binnendringen met een *password* van een ander is in Nederland strafbaar, maar in Duitsland bijvoorbeeld weer niet. Een lastige kwestie dus. Bij het (opzettelijk) kennisnemen van gegevens maakt de wet onderscheid tussen af luisteren, aftappen en het lezen van e-mail. Een uitzondering vormt weer het lezen van e-mail op de werkvloer. In enkele gevallen mag e-mail meegelezen worden, mits de werknemers hierover, van tevoren, geïnformeerd worden. Ook de ondernemingsraad dient hiermee in te stemmen. Het kopiëren van gegevens is eveneens een lastig item. Het onrechtmatig kopiëren van gegevens is slechts strafbaar in bepaalde omstandigheden, wanneer het auteursrecht, bedrijfs- of staatsgeheim geschonden wordt. Hierbij komt dus ook het civiel recht om de hoek kijken. Maar wat kan het bedrijfsleven hier zelf aan doen? Zijn documenten gewaarmerkt? Werkt u met compartimentering en hoe zijn bij u de autorisaties geregeld? Gegevensbeschadiging, ofwel het opzettelijk wederrechtelijk veranderen, wissen, onbruikbaar of ontoegankelijk maken van gegevens en gegevens bedoeld om schade aan te richten door zichzelf te vernieuwvuldigen (virus) is eveneens iets waar een bedrijf stappen tegen kan ondernemen. Een virus ontwikkelen is niet strafbaar, maar het verspreiden ervan, ook al is er geen schade, weer wel. Hoe staat het met de toegangscontrole en autorisaties? Heeft u iets gedaan aan virusprotectie?"

Zo wees Van der Giessen zijn toehoorders met zijn lezing op de mogelijk- en onmogelijkheden binnen de wettelijke kaders en de verantwoordelijkheid die het bedrijfsleven hier zelf in moet nemen.

Na deze lezingen werd het gezelschap uitgenodigd voor een aperitief en heerlijke lunch in een zaal in één van de voormalige Fokkergebouwen. Hier stond een *mock-up* Fokker-50 opgesteld, een prachtige entourage. De verschillende vertegenwoordigers uit de Nederlandse industrie, variërend van kleine driemansbedrijven tot grote multinationals toonden zich zeer enthousiast. Voor sommigen was dit de eerste keer dat ze een relatiedag bijwoonden. Wat zeker als erg nuttig werd erva-

ren, was de mogelijkheid die hen geboden werd om ervaringen (op veiligheidsgebied) met collega's uit de industrie uit te wisselen. Een veel gehoorde opmerking was de klantgerichte ondersteuning van de MID/SIV. "Nooit gedacht dat de overheid zo kon werken, ze komen zelfs naar je toe". Een vertegenwoordiger van een groot beveiligingsconcern benadrukte nog eens het belang van een goede relatie met de overheid. "Wanneer er een goede relatie is en openhartig over zaken gesproken kan worden, komt dit een adequate (informatie)beveiliging natuurlijk ten goede. Bij een goede relatie kun je elkaar vertellen wanneer er iets fout gaat, waarmee je erger voorkomt."

WE ZIJN AL BEZIG MET DE TWEDE GENERATIE!

Eén van de gasten, Johan de Lange (zijn bedrijf houdt zich bezig met informatie-, beeld- en documentverwerkings-systemen) vertelt dat het bedrijf al vijftien jaar voor Defensie werkt. Eén van hun specialiteiten is het converteren van archieven, zowel analoog als digitaal. Het bedrijf hecht met name belang aan het inzicht en de kennis van de overheid op het gebied van informatiebeveiliging. "IT-ontwikkelaars leggen zich niet toe op het beschermen van informatie, ze willen alleen maar 'groter' en 'sneller'. Onze wereld (archivering) is te klein om daarop te reageren. We hopen ook op een grotere invloed van de overheid om beveiliging dwingend op te gaan leggen. Defensie doet dit inderdaad, onder meer door de ABDO voorwaarden als eis te stellen voordat er een opdracht door Defensie wordt verstrekt, door ons voor te lichten en te assisteren en natuurlijk door het houden van dit soort bijeenkomsten. Al jaren onderhouden wij goede relaties met de sectie Industrieveiligheid. We zijn zelfs al bezig met de tweede generatie! Onze contactpersoon is de heer Bartelsman. Voordien was het zijn vader!", vertelt De Lange enthousiast.

KMAR KENT IEDERE HOEK VAN SCHIPHOL

Na de lunch was het tijd voor een wat algemener aspect. Rick Hirsh hield een zeer dynamisch betoog over de taken van de Koninklijke Marechaussee en met name

Rick Hirsh hield een betoog over de taken van de Koninklijke Marechaussee op de luchthaven Schiphol.

Een heerlijke lunch in één van de voormalige Fokkergebouwen

Over de werkzaamheden op de luchthaven Schiphol. Sinds 1 januari 1994 heeft de KMar op alle Nederlandse burgerluchthavens de politietaken en beveiligingswerkzaamheden in haar takenpakket gekregen. De KMar zorgt voor de begeleiding en beveiliging van de zogenoemde *high risk* vluchten. Verder verricht zij recherchewerk, fungeert als algemene politiedienst en beschikt ook over een justitiële dienst. Een onderdeel van de grensbewaking is het weren van ongewenste vreemdelingen. De Brigade Ondersteuning Grens is belast met het uitzetten van deze vreemdelingen. Dat zijn er op Schiphol zo'n 12.000 per jaar, hiervan wordt ongeveer 10 % onder begeleiding uitgezet. Bij sommige mensen levert dit problemen op en verzetten zij zich tegen uitzetting naar het land van herkomst", betoogt Hirsh. "Deze personen hebben er letterlijk alles voor over om maar niet uitgezet te worden. Het beveiligen van een luchthaven is geen makkelijke taak en de veiligheidsbelangen staan vaak lijnrecht tegenover de commerciële belangen. Er werken ruim 55 duizend mensen op Schiphol. Er zijn 550 bedrijven en per jaar worden zo'n 61 miljoen paspoorten gecontroleerd. Op jaarbasis komen ongeveer vijfentwintig bommeldingen binnen en confisqueren we zo'n 600 wapens. Soms is het noodzakelijk

Op maandag 2 juli 2001 werd tijdens een plechtigheid in het KEK-gebouw op kazerne Kamp Holterhoek in Eibergen, het Verwervingscentrum opgericht. De oprichting van het Verwervingscentrum betekent een nieuwe fase in de reorganisatie van de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) van de MID. Het Verwervingscentrum (VC) bestaat uit delen van de voormalige Operationele en Strategische Verbindingsinlichtingencentra (OVIC en SVIC), uit respectievelijk Eibergen en Eemnes/Zoutkamp.

Door Pieter Brouwer

De plechtigheid was georganiseerd voor al het personeel dat per 2 juli tewerk is gesteld bij dit nieuwe onderdeel van de AVI of bij het Bureau ICT, locatie Eibergen. Het formele deel werd geopend door het hoofd van het VC. Luitenant-kolonel Henk Overink heette alle aanwezigen hartelijk welkom en sprak zijn waardering uit over het feit dat ook de medewerkers uit Eemnes en Zoutkamp in grote getale aanwezig waren. "Deze bijeenkomst is een mijlpaal, ze kenmerkt de oprichting van het VC en mag derhalve niet ongemerkt voorbijgaan," zo stelde Overink. In zijn welkomstwoord gaf hij enerzijds aan niet onverdeeld gelukkig te zijn met deze reorganisatie. "De component verbindingsinlichtingen van de MID gaat, als gevolg van deze reorganisatie, in personele omvang terug, waaraan de locaties Eibergen en Eemnes het leeuwendeel bijdragen. Dit gebeurt verspreid over vijf jaar, dat wel. Aan de andere kant heb ik heel veel vertrouwen in de toekomst". Hiermee doelde hij op de kundigheid, het enthousiasme en de gedrevenheid van het huidige personeel, alsmede de investeringen die zijn gedaan en nog zullen worden gedaan in de ontwikkeling en aanschaf van nieuwe technologieën. Om zijn vertrouwen in de toekomst te illustreren, citeerde Henk Overink ter afsluiting de onvolprezen Johan Cruyff: "Elk nadeel hep zijn voordeel."

ORGANISATIE VC

Majoor Erik van Mourik, tot voor kort Hoofd Bureau Productie & Rapportage van OVIC en momenteel officier toegevoegd H-VC vervolgde de plechtigheid door op symbolische wijze de veranderingen te laten zien. De koptekst van zijn presentatie liet hij veranderen van OVIC in VC. Na deze kleine verandering, ging Van Mourik verder in op zaken die wel degelijk van belang zijn, namelijk de nieuwe organisatie (zie onderstaand organogram) en taken van het VC, zoals deze voortvloeien uit het Masterplan van de AVI.

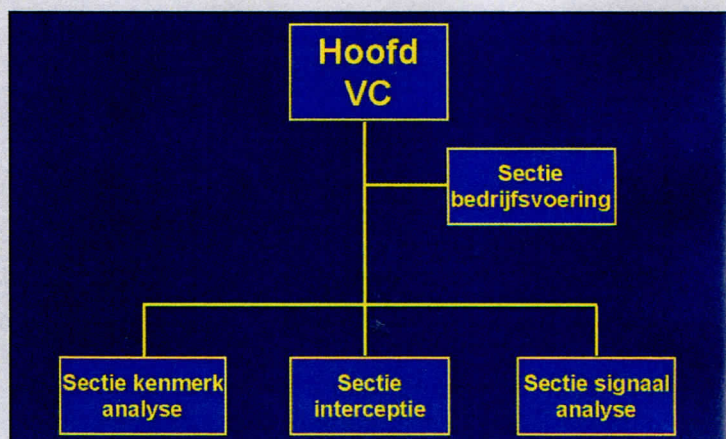
Naast de verschillende secties, bestaat het VC verder nog uit een P&O element on-

Soms is het noodzakelijk een vliegtuig een startverbod op te leggen, dat gebeurt drie tot vier keer per jaar. Weer zo'n afweging van belangen, die je soms moet maken

een vliegtuig een startverbod op te leggen, dat gebeurt drie tot vier keer per jaar. Weer zo'n afweging van belangen, die je soms moet maken. De luchtvaartmaatschappijen nemen ons dat niet in dank af. Naast al deze werkzaamheden, beschikt de KMar op Schiphol over een school, waar naast onze eigen medewerkers per jaar 20.000 personen de initiële security training volgen. Dat zijn mensen van de verschillende Nederlandse Luchtvaartmaatschappijen en het personeel van particuliere bewakingsbedrijven, zo besluit Rick Hirsh zijn verhaal, waarna hij alle gasten uitnodigde om met hem en zijn collega's een afsluitende rondrit per bus over 'zijn' luchthaven Schiphol te maken.

Hirsh en zijn collega's van de KMar blijken iedere hoek en ieder toestel dat op de luchthaven staat te kennen. Ze verstaan hun vak en steken hun enthousiasme over het bedrijf Schiphol zeker niet onder stoelen of banken. De rit voerde langs plekken die je normaliter niet ziet. Een leuke afsluiting van een succesvolle dag! ♦

der leiding van Rob Blekkink die de personele belangen van het VC-personeel behartigt. Het voormalige Bureau Bedrijfsondersteuning, dat tot voor kort deel uit maakte van het OVIC, is omgedoopt tot Bureau-ICT en maakt geen deel meer uit van het VC. Dit bureau, aangestuurd door Folkert Sparrius valt nu direct onder Hoofd AVI. Wel blijft een groot deel van het personeel van dit bureau werkzaam op de locatie in Eibergen. Geen overbodige luxe gezien de grote hoeveelheden geauto-

Oprichting Verwervingscentrum een feit

matiseerde systemen in Eibergen. Erik van Mourik gaf in het kort de taakstelling van het VC weer: Het zelfstandig verwerven, verwerken en rapporteren van interceptiegegevens uit elektromagnetische uitzendingen en communicatiesystemen. "Zo zien we dat er in de toekomst genoeg uitdagingen voor ons zijn weggelegd."

SAMENVOEGING EEMNES EN EIBERGEN

Met de oprichting van het VC is de reorganisatie van de AVI nog niet voorbij, integendeel. Dit proces zal zo'n vijf jaar lopen. Tot de belangrijkste onderdelen behoren de verplaatsing van Radio-Ontvangststation Eemnes (ROS-E) naar Eibergen en plaatsing van het Satelliet Grondstation Zoutkamp (SGSZ) bij het VC. Om deze transitie goed te laten verlopen, zijn vier subwerkgroepen opgericht:

- Operationele aansturing
- Signaalanalyse
- Personeel en Materieel
- Logistiek en Veiligheid

Van Mourik gaf aan dat op operationeel gebied de productieovername zonder problemen is verlopen. "Maar," zo vervolgde hij "er zijn natuurlijk nog wel voldoende aandachtspunten die in de komende periode moeten worden aangepakt". Hiermee doelde hij onder andere op de informatie-uitwisseling met ROS-E en SGS, nieuwe overlegstructuren, *Tasking* en *Planning* nieuwe stijl (AVI-breed), administratieve procedures en veiligheid en logistiek.

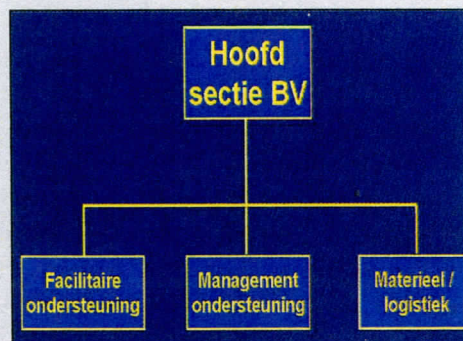
VEEL PROJECTEN

Overink refereerde er in zijn welkomstwoord al aan en Van Mourik ging er tijdens zijn voordracht wat dieper op in: De verschillende lopende projecten die tot doel hebben nieuwe technologieën te ontwikkelen en aan te schaffen. Technologieën die niet alleen tot doel hebben de reorganisatie mogelijk te maken en de afname in de personele sterkte van de operationele tak van de verbindinginlichtingen te compenseren, maar die het VC ook in staat moeten stellen de voortschrijdende technologische ontwikkelingen op het gebied van de telecommunicatie te volgen en dit te kunnen blijven doen. Deze projecten kunnen grofweg verdeeld worden in twee categorieën. Eén categorie projecten is voorwaardenscheppend. Dat zijn projecten die van belang om zijn de reorganisatie van AVI mogelijk te maken. De andere categorie projecten heeft als doel de diverse taakuitvoeringen, die nu nog op verschillende locaties worden uitgevoerd, samen te brengen op één plek.

BEDRIJFSVOERING

De Sectie Bedrijfsvoering (BV) met Majoor Jan Nijhuis aan het hoofd, maakt weliswaar geen deel uit van de 'operationele tak' van het VC, maar is daarom niet minder belangrijk.

Uit de structuur van de sectie wordt de taakstelling al deels zichtbaar: een doeltreffende en doelmatige ondersteuning van de taken van het Verwervingscentrum en het leveren van diensten op het gebied van veiligheid, managementondersteuning, secretariaat en administratie en interne huishouding.

KENMERKANALYSE

De Sectie Kenmerkanalyse, aangestuurd door Frans Bomer, levert een essentiële bijdrage aan de continuïteit van de Verbindingsinlichtingenproductie door middel van het reconstrueren van gebruikte systematieken. De sectie beschikt voor dit doel over verschillende analisten, met ieder hun eigen specialisme.

SIGNAALANALYSE

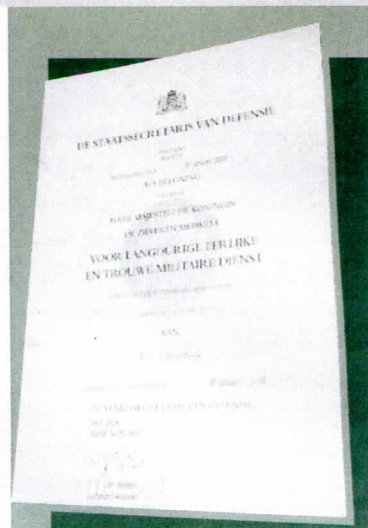
Igor Leenderts, hoofd van de Sectie Signaalanalyse (SA), ging vervolgens voornamelijk in op de veranderingen binnen de sectie, de plaats van zijn sectie in de organisatie van het VC en de gevolgen voor de 'klanten', hiermee met name doelend op de verwervende kant van het VC. De Sectie Signaalanalyse is nu direct onder Hoofd VC geplaatst. Satellietinterceptie behoort nu ook tot de taken van het VC, dit is terug te vinden in de taakomschrijving van de sectie: Het leveren van signaalanalyse voor zowel de Interceptiegroep Radio als de Interceptiegroep Satelliet.

Leenderts ging in op het feit dat het gedurende enige tijd stil is geweest rond de signaalanalyse. "Er zijn zoveel projecten geweest, dat we daarmee erg druk waren", verklaarde hij. Er staat ook nog één en ander op het programma, zowel op technisch als op infrastructureel gebied. De effecten van de projecten rond de Sectie SA zullen te merken zijn in een verbetering van de interceptie en daarmee de productie. Daarnaast zullen de mogelijkheden om geïntercepteerde data te kunnen verwerken, toenemen.

Medaille-uitreiking

Op 9 juli werd de zilveren medaille uitgereikt aan adjudant Rob Schoonbeek. De medaille wordt uitgereikt aan militairen die 24 jaar eerlijke en trouwe militaire dienst hebben vervuld. Rob Schoonbeek volgde in januari 1977 de opleiding tot onderofficier op de Koninklijke Militaire School in Weert. Ingedeeld bij de artillerie heeft hij verschillende plaatsingen in Havelte gehad. Schoonbeek werd in juli 1996 geplaatst bij de MID, Verbindingsinlichtingen Bataljon in Eibergen. In 1998 volgde een detachering in Den Haag bij de MID-cel, voorloper van de huidige CIU, (Current Intelligence Unit). In november 2000 werd Rob Schoonbeek met zijn plaatsing bij de CIU bevorderd tot adjudant. De zilveren medaille werd uitgereikt door commodore Freck Meulman in het bijzijn van kolonel Peter Lambrichts en luitenant-kolonel Ger Timmer. ♦

INTERCEPTIE

Het Hoofd Sectie Interceptie, majoor Corné Govaarts gaf een korte uitleg over de verandering binnen de Sectie Interceptie, met name de wijzigingen voor de medewerkers uit Eemnes en Zoutkamp. "De reorganisatie beperkt zich niet alleen tot een wijziging in de organisatiestructuur. Een aantal functionaliteiten zullen op termijn ook lijfelijk naar Eibergen worden verplaatst. We mogen de gevolgen voor de betrokken medewerkers niet onderschatten" stelde Govaarts. Eén van zijn doelstellingen is te komen tot de realisatie van een flexibele vraaggestuurde Sectie Interceptie. Het verbeteren van de motivatie binnen zijn sectie is één van de belangrijkste randvoorwaarden om die doelstelling te kunnen bereiken. Met een groot aantal maatregelen verwacht Govaarts die motivatie te kunnen verbeteren. "En iedereen mag me daarop aanspreken", gaf hij te kennen. Tot deze ambitieuze lijst van maatregelen behoren onder andere de verbetering van de onderlinge communicatie, het oplijnen van de beoordelingen, de waardering van (de toegevoegde waarde van) ieder individu, professionalisering van de human resources, het beoordelen van ingebrachte initiatieven, het identificeren van dissonanten, een zorgvuldige integratie van ROS Eemnes en tot slot een evaluatie op 1 juli 2002. Corné Govaarts is ook van plan een aantal van deze maatregelen feitelijk te toetsen: Heeft het plaatsgevonden en zo ja, wat was het effect? De maatregelen moeten uiteindelijk leiden tot een verbetering van de slagkracht. Die verbetering zou dan tot uiting moeten komen in een doelmatiger inzet van de medewerkers (human resource management), toepassen van ingebrachte initiatieven, synergie van de processen Kenmerkanalyse en Inhoudsanalyse, het elimineren van doublures in de werkzaamheden door bestaande processen te 'tunen', concentreren op de *core-business*, werving van nieuw personeel en overleg met dissonanten. "Dissonanten", zo beklemtoonde Govaarts, "hebben niet persé ongelijk en dienen serieus te worden genomen". Gezien het grote aantal aandachtspunten en de behoefte deze op korte termijn aan te pakken,

heeft Govaarts een intern overlegforum in het leven geroepen. Dit forum bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende disciplines uit de sectie. Ieder lid van deze denktank vormt het aanspreekpunt voor één of een beperkt aantal zaken die betrekking hebben op de besturing van de Sectie Interceptie. Dit is goed te zien in het schema hiernaast. Majoor Govaarts was zich er van bewust dat ROS Eemnes en SGSZ niet op permanente basis zijn vertegenwoordigd in dit forum. "Dat komt

helaas door de dislocatie van Eibergen met Eemnes en Zoutkamp" legde hij uit. "Het is echter wel de bedoeling dat ze betrokken worden bij het overleg, bijvoorbeeld wanneer het aangelegenheden betreft die Eemnes en Zoutkamp aangaan of wanneer hun specifieke expertise benodigd is."

Majoor Van Mourik nam nog even het woord om de bijeenkomst met een verrassing af te kunnen sluiten. Samen met Noor Acquoij overhandigde hij luitenant-kolonel Overink een houten bord met daarin de naam van het Verwervingscentrum en de datum van oprichting uitgesneden. Overink nam het bord dankbaar in ontvangst en beloofde het in de hal van het luitenant-kolonel Letteboer-gebouw te zullen plaatsen. Met deze handeling was het officiële deel van de bijeenkomst afgesloten. Onder het genot van een drankje en hapje werd niet alleen nagepraat over hetgeen gezegd was, maar waren ook persoonlijke zaken onderwerp van gesprek. Gezien de grote opkomst, naar schatting zo'n 110 medewerkers, werd het dan ook een gezellige en licht rumoerige happening. De oprichting van het Verwervingscentrum vormt één van de vele stappen in het reorganisatieproces van AVI. De afdeling is in beweging en die beweging is gericht op de toekomst. Een kleinere organisatie, uitgerust met moderne systemen om de veranderende wereld te kunnen bijbenen, gedragen door vakkundige en loyale medewerkers. Het eindpunt van de reorganisatie is gepland in 2006, de eerstvolgende stap vindt plaats in 2004. Er liggen dus nog genoeg uitdagingen voor ons. Om te spreken met een Duitse commercial "Es gibt noch viel zu tun, packen wir es an!" ♦

Een goed onderling contact is van groot belang

Bureau Personele

Het Bureau Personele Veiligheid (BPV) van de Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid is onder meer belast met de uitvoering van veiligheidsonderzoeken. Voor een snelle en zorgvuldige afhandeling hiervan heeft BPV de medewerking nodig van andere diensten en instanties zoals de CRI (Centrale Recherche Informatiedienst), de BVD (Binnenlandse Veiligheidsdienst), de GBA (Gemeentelijke Basisadministratie), de CJD (Centrale Justitiële Documentatiedienst) en de KMar/BD (Bijzondere Dienst van de Koninklijke Marechaussee).

Door Anja Koning

De wervingsproblematiek bij Defensie draagt er momenteel toe bij dat BPV belast wordt met een groot aantal spoedonderzoeken. Uiteraard geeft het bureau hier zoveel mogelijk gehoor aan en juist in die gevallen is een goede samenwerking met hiervoor genoemde diensten van groot belang.

Zo benaderen de medewerkers van BPV deze diensten wekelijks met 50 tot 100 verzoeken om zo snel mogelijk, uiterlijk de volgende werkdag, persoonsgegevens te verstrekken. Dit betekent voor de aanvrager van een spoed veiligheidsonderzoek dat hij of zij binnen een week na ontvangst van de aanvraag bij BPV een reactie, veelal een Verklaring van geen Bezwaar (VGB) in huis heeft. Voordat deze verklaring wordt verstrekt, zijn uiteraard alle veiligheidsrisico's uitgesloten.

Het is duidelijk dat BPV afhankelijk is van deze diensten en daar een goed contact mee dient te onderhouden. Daarom organiseerde BPV op 20 juni 2001 een dag voor alle personen waar het BPV in het kader van de uitvoering van de veiligheidsonderzoeken van afhankelijk is. De ontvangst vond plaats op Marine Vliegveld Valkenburg waar iedereen onder het genot van een kop koffie en een plakje cake even (nader) kennis kon maken en een beetje kon bijpraten. Om de genodigden een inzicht te geven in de werkzaamheden van BPV en het belang van hun medewerking daaraan, werd door luitenant-kolonel Dick Bijl, het Hoofd Bureau Personele Veiligheid, een korte briefing gegeven. Daarna volgde een lezing over de Marine Luchtvaartdienst, opgeleust door fraaie videobeelden. Zowel de briefing als de lezing werden door iedereen als zeer positief ervaren. Hierna werden de gasten gesplitst in twee groepen van 25 personen. Groep één kreeg een rondleiding bij de brandweer en kon de nieuwste brandweerwagen zowel van buiten als van binnen bekijken. Hierna gaf de brandweer nog enkele demonstraties met de diverse blusmiddelen. Groep twee kreeg de gelegenheid een Orion van dichtbij te bekijken. Na deze bezichtigingen werden beide groepen met bussen naar de 'Valkenhorst' gebracht voor een aperitief. Daarna volgde een overheerlijke Indische maaltijd. Tijdens de lunch zat iedereen door elkaar, de tafels bestonden uit een zeer gemengd gezelschap. Hiermee was dus het doel van de dag, het maken of verstevigen van de contacten, voor BPV al bereikt. Na de Indische 'hap' werden de rondleidingen bij de brandweer en de Orion weer voortgezet. Het was een prachtig zonnige dag die nog wel even had mogen duren, maar ook hier kwam een einde aan. Ter afsluiting was er nog een kop koffie of thee in de 'Valkenhorst'. Er werd druk nagepraat, iedereen had het reuze naar zijn zin gehad en was zeer tevreden. Als aandenken aan deze dag kreeg iedereen een MID-pen; een folder over de MID en de brochure veiligheidsonderzoeken en werd er een leuke groepsfoto gemaakt.

De dagen erna bleek het belang al van deze dag, de contacten verliepen nog beter. Bij de telefoontjes kon nu iedereen een gezicht plaatsen bij de naam en

Veiligheid houdt contactdag

dat maakt het werk toch een stuk plezieriger. Zowel BPV als de uitgenodigde diensten zijn van mening dat zo'n dag jaarlijks zou moeten plaatsvinden. Er waren veel ideeën en iedereen was overtuigd van het belang van een goed onderling contact. De BVD opperde een gezamenlijke 'inlichtingen' borrel op gezette tijden voor de twee inlichtingendiensten. Wellicht kunnen de medewerkers van het bureau Personele Veiligheid snel een uitnodiging verwachten!♦

Duister Den Haag

Wandelen langs spionage-adressen (8)

Voor de zomer zijn we geëindigd met de oprichting van het Bureau Nationale Veiligheid (BNV), dat op 29 mei 1945 formeel werd opgericht. Als hoofd van dit bureau werd mr. L. Einthoven aangesteld. Deze aflevering besteden we nog even aandacht aan het BNV. We strijken neer op de Alexanderstraat en de Javastraat, waar een apart deel van het BNV gehuisvest was.

Bron NISA Bewerking Martinette Bemelmans-Oninckx

In deze uiterlijk weinig opwindende panden huisde jarenlang het Bureau B van het Bureau Nationale Veiligheid. Eerst in de Alexanderstraat, later in de Javastraat. Dit bureau was formeel een onderdeel van het door Einthoven geleide BNV, maar werd hiervan bewust apart gehouden. Hierdoor kon het bureau in 1946 zonder problemen deel gaan uitmaken van de in dat jaar opgerichte Centrale Veiligheidsdienst, die het als tijdelijk bedoelde BNV opvolgde.

Taak van het Bureau B was het rapporteren aan de regering over ontwikkelingen in wat heette 'het extremisme'. In de praktijk betekende dit, dat het bureau informatie verzamelde over rechts- en links-extremistische groeperingen en personen: neonazi's, trotskisten en communisten. Naarmate de Koude Oorlog vorderde, kreeg het communisme in zijn Nederlandse verschijningsvormen meer aandacht. De Communistische Partij van Nederland en haar mantelorganisaties, zoals de Nederlandse Vrouwenbeweging en het Algemeen Nederlands Jongerenverbond, maar vooral de communistisch gedomineerde Eenheidsvakcentrale (EVC), werden door het Bureau B nauwkeurig in het oog gehouden. In het Nederland van na de oorlog stond de economische wederopbouw hoog op de prioriteitschaal, ook bij de niet-communistische vakcentrales NVV, KAB en CNV. In die situatie werd de EVC met zijn grotere stakingsbereidheid, ook in dienst van politieke doelen, niet alleen als een spelbreker, maar ook als een bedreiging van de arbeidsvrede ervaren. Vandaar dat het Bureau B in zijn rapportage aan de regering veel aandacht besteedde aan stakingen en stakingsplannen van de EVC. Hoofd van het Bureau B was de voormalige Haagse hoofdinspecteur van politie, J.G. Crabbendam. Deze had in mei 1945 het genoegen mogen smaken persoonlijk de leider van de NSB, ir. Anton Mussert, te arresteren. Op verzoek van Einthoven werd hij door de Haagse korpschef ter beschikking van het BNV gesteld.

Onder de leiding van Crabbendam bleef het Bureau B lange tijd een typisch politie-element binnen de Centrale Veiligheidsdienst. Onderzoeken naar verdachte personen, antecedentenonderzoeken en volg- en observatiewerk werden verricht door medewerkers van Crabbendam, personeel dat evenals de 'baas' zelf veelal van de politie afkomstig was.♦

Het boek *Duister Den Haag, Wandelen langs spionage-adressen* is verkrijgbaar bij Sdu Uitgevers en kost f 24,90, ISBN 90 12 085152.

	Organisatie Architectuur A	Proces Architectuur B	Informatie(systemen) Architectuur C	Technische Architectuur D
Strategische visie 1	 Missie	 Positionering van de bedrijfsprocessen in relatie tot de omgeving	 Positionering van de informatievoorziening in relatie tot de omgeving	 Positionering van de technische infrastructuur in relatie tot de omgeving
Randvoorwaarden (conceptueel) 2	 Doelstellingen van de organisatie	 Eisen te stellen aan de bedrijfsprocessen	 Eisen te stellen aan de (diverse componenten van de) informatievoorziening	 Eisen te stellen aan de (diverse componenten van de) technische infrastructuur
Systeembenadering (Logisch) 3	 Uitgangspunten en kenmerken voor de inrichting van de organisatie	 Uitgangspunten en kenmerken voor de inrichting van de bedrijfsprocessen	 SysteemAtlas en systeemontwikkelgeving	 Blazendruk van de technische infrastructuur
Inrichting (Implementatie) 4	 Beschrijving van de organisatiestructuur	 Beschrijving van bedrijfsprocessen, procedures en werkwijzen	 Informatiesysteemdocumentatie	 Beschrijving van de technische infrastructuur

Inrichting vanuit een architectuurgedachte

Integrale Architectuurbenadering MID, wat is dat nou weer?

Misschien heb je hem de laatste tijd ergens zien hangen. De integrale architectuurbenadering MID, ook wel architectuurmatrix genoemd. In deze matrix (zie afbeelding) is een zestiental aandachtsgebieden en hun onderlinge relaties in beeld gebracht, die van belang zijn bij het inrichten en goed functioneren van een organisatie. In dit artikel wordt uitgelegd wat de achterliggende gedachte is en wie de matrix heeft ontwikkeld.

Door Wim van der Kooij en Roel Vestjens

Waarom architectuur?

Bij het herinrichten van een wijk in een stad worden planologen en architecten ingeschakeld. Zij dragen bij aan een gecoördineerde ontwikkeling van het gebied en trachten te voorkomen dat het uiteindelijke resultaat slecht aansluit bij de behoeften van de leefgemeenschap. Zij zorgen bijvoorbeeld voor de aanwezigheid van voldoende parkeergelegenheid, groenvoorzieningen en winkelfaciliteiten en scheiding tussen industrie en wonen. Dezelfde coördinatie en afstemming op de behoeften is feitelijk van toepassing op de inrichting van de MID.

Wie doet aan architectuur binnen de MID?

Om het architectuur denken binnen de MID, als informatieverwerkende organisatie, meer vorm en inhoud te geven is door de directeur MID eind 2000 de overlegstructuur Informatievoorziening & ICT Architectuur (architectuuroverleg) ingesteld. In dit overleg, onder leiding van het Hoofd Bedrijfsvoering zijn beleidsmedewerkers en verantwoordelijken opgenomen voor de inrichting van de informatievoorziening en de ondersteuning hiervan met ICT-middelen.

Wat is het doel van het architectuuroverleg?

Het doel van het architectuuroverleg is er voor te zorgen dat de informatievoorziening en de onderliggende ICT-architectuur dusdanig zijn ingericht dat elke MID medewerker op tijd over de voor zijn of haar taken benodigde informatie beschikt en in staat is om deze met de voor de taak benodigde (externe) partijen uit te wisselen. Om dit te bereiken adviseert het architectuuroverleg het verantwoordelijke management om ervoor te zorgen dat éénduidig beleid op het gebied van informatievoorziening en een adequate (samenhangende) ICT-architectuur tot stand komen.

Waarom een matrix en waarom nu?

In 2000 is gestart met de herinrichting van de organisatie. Eerst zijn orgaan- en functiebeschrijvingen gemaakt en vervolgens zijn (of worden) medewerkers

op de functies geplaatst. De door de MID te leveren producten zijn in kaart gebracht en er is een aanvang gemaakt met het beschrijven van de primaire processen waaruit de producten moeten voortkomen en de secundaire processen voor de sturing en ondersteuning hiervan. Naast dat alles wordt een groot aantal projecten op allerlei gebieden uitgevoerd. Juist als er zoveel tegelijkertijd plaatsvindt is er behoefte aan hulpmiddelen die ertoe leiden dat er voldoende inzicht in de samenhang tussen al deze activiteiten is en blijft. Anders bestaat het risico dat diverse activiteiten elkaar overlappen of zelfs tegenwerken. Ook ontstaat meer inzicht in welke activiteiten nog zouden moeten worden uitgevoerd en in welke volgorde. Het architectuuroverleg heeft de architectuurmatrix ontwikkeld als één van de hulpmiddelen om de samenhang inzichtelijk te maken.

Wat gaan we er mee doen?

Dit najaar krijgen de plannenmakers binnen de MID een nadere toelichting op de architectuurmatrix en de toepasbaarheid ervan in de planontwikkeling. Overige geïnteresseerden staat het vrij om nadere toelichting te vragen aan de afdeling Informatiemanagement of één van de overige leden van het architectuuroverleg. Het architectuuroverleg zal zelf in haar adviesrol alle plannen met behulp van de matrix toetsen. ♦

Een steentje bijdragen in Gjakove

TERUG NAAR KOSOVO

Bert van den Broeke is van 6 augustus 1999 tot en met 15 februari 2000 als Liaison Officier Koninklijke Luchtmacht uitgezonden geweest naar Kosovo. Hij was geplaatst bij het Nederlandse Contingentscommando in het zuidwesten van Kosovo. In februari 2000 verliet hij Kosovo. Gedurende de zes maanden van zijn verblijf werd herstel van het land zichtbaar, maar bij zijn vertrek waren nog tienduizenden woningen vernield of onbewoonbaar. Van de 250.000 woningen in Kosovo waren er 120.000 vernield of beschadigd waarvan 50.000 zodanig dat slechts het fundament kon worden gebruikt voor wederopbouw. Van deze laatste categorie stond een groot deel in het zuidwesten van Kosovo, immers daar hadden de meeste gevechten tussen het UCK en de Serven en de daaruit voortvloeiende verwoesting van woningen plaatsgevonden.

Door Bert van den Broeke

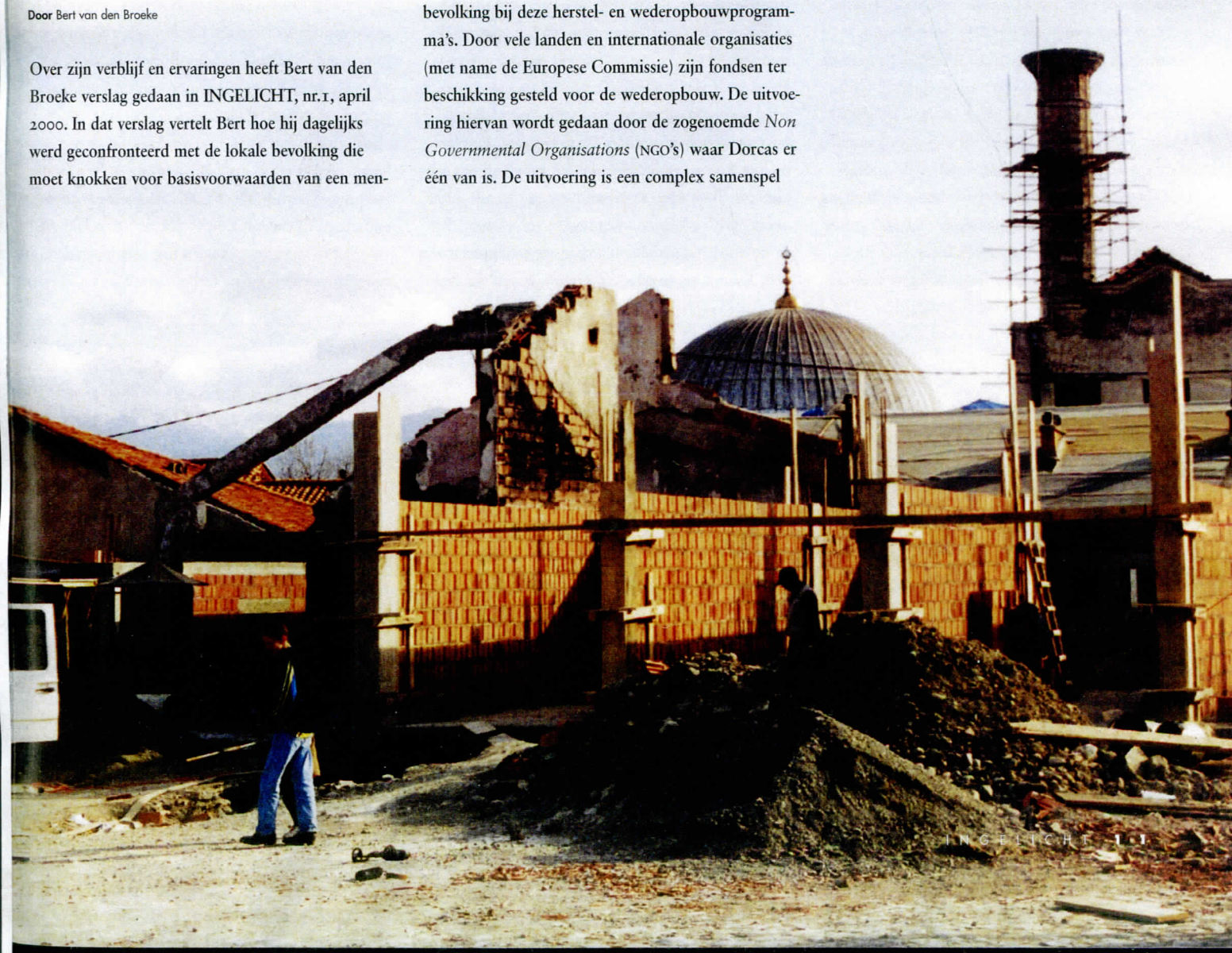
Over zijn verblijf en ervaringen heeft Bert van den Broeke verslag gedaan in INGELICHT, nr.1, april 2000. In dat verslag vertelt Bert hoe hij dagelijks werd geconfronteerd met de lokale bevolking die moet knokken voor basisvoorwaarden van een men-

selijk bestaan, zoals veiligheid, toekomst voor de kinderen, eten, een dak boven het hoofd. Tijdens zijn uitzending heeft hij geprobeerd een steentje bij te dragen aan het realiseren van deze basisvoorwaarden. Hij besluit zijn stuk met: "Kosovo, ik ben een beetje verliefd geworden op dit stukje Europa en hoop er ooit weer terug te komen."

En dat heeft Bert van den Broeke dan ook gedaan.

In februari 2001, een jaar na mijn vertrek, kwam ik weer terug in het zuidwesten van Kosovo. Deze keer niet als militair maar als vrijwilliger voor Dorcas, een in Nederland opgerichte hulpverleningsorganisatie die sinds 1999 woningen herstelt en bouwt in Kosovo. Ik had in 1999 Dorcas zien samenwerken met het Geniehuilbataljon en was onder de indruk van de effectieve aanpak. Wat mij bij terugkomst direct opviel in Kosovo was het grote aantal herstelde en nieuw gebouwde woningen en de enorme inzet van de lokale bevolking bij deze herstel- en wederopbouwprogramma's. Door vele landen en internationale organisaties (met name de Europese Commissie) zijn fondsen ter beschikking gesteld voor de wederopbouw. De uitvoering hiervan wordt gedaan door de zogenoemde *Non Governmental Organisations* (NGO's) waar Dorcas er één van is. De uitvoering is een complex samenspel

tussen de opdrachtgever, de uitvoerende NGO, het VN bestuur (*United Nations Mission in Kosovo*, UNMIK), het lokale bestuur (dorpscomités), aannemers en *last but not least* de bewoners van de te herstellen of te bouwen woningen. Dat hierbij fouten worden gemaakt, mensen gefrustreerd raken en soms de hulp bij de verkeerde personen terecht komt is helaas de realiteit. De lokale dorpscomités worden regelmatig gemanipuleerd zodat familieleden en relaties hoog op de woningherstellelijst komen en niet de echte crepeergevallen. Daarnaast veroorzaken de richtlijnen en normen van bijvoorbeeld de Europese Unie (EU) (woning van 75m² voor gezin van zes personen) frustraties bij de Kosovaren. Het is natuurlijk triest als jouw afgebrande, niet verzekerde woning van drie verdiepingen wordt vervangen door een dergelijke kleine woning. Ook in Kosovo worden de woningherstelactiviteiten van de NGO's 'begeleid' door een groei-

ende bureaucratie en ambtenarij van de diverse UNMIK bestuurslagen en controlerende EU instanties. Met als resultaat dat er veel papier wordt geproduceerd en de vergaderfrequentie onnodig toeneemt.

GJAKOVE PAKT HET LEVEN WEER OP

Ik was blij te zien dat in dorpen waar vorig jaar geen bewoonbare woning meer stond, weer gewoon en geleefd wordt. De veerkracht van de bevolking en met name die van de jeugd is groot en draagt enorm bij aan het normaliseren van het leven. In Gjakove, de stad waar ik werkte en woonde, is het leven weer zoals vroeger met iedere avond het flaneren van de inwoners in de hoofdstraat, rondjes rijden met de auto door machootjes en koffiedrinken op terrasjes. De prachtige oude stad is voor het grootste deel verwoest maar wordt zeer energiek, met buitenlandse hulp, weer opgebouwd in de oude stijl. Toch hangt de onzekerheid over het lot van de elfhonderd vermiste inwoners van de stad en het feit dat nog steeds 143 mannelijke inwoners gevangen zitten in Servië als een donkere wolk boven deze vrolijkheid.

WERKELOOSHEID GROOT PROBLEEM

Het werken met en leven tussen de lokale bevolking (etnische Albanezen en een kleine groep Roma's) gaf mij een goede mogelijkheid om de vele problemen te onderkennen en te bespreken. De drie voornaamste belemmeringen voor een positieve ontwikkeling in Kosovo zijn de gigantische werkeloosheid, de haat en tegenstellingen tussen de diverse bevolkingsgroepen en de toenemende vervuiling van Kosovo. De industrie ligt voor het grootste deel stil en wat nog functioneert is verouderd en heeft het traditionele afzetgebied (Joegoslavië) verloren. De wijnbouw is jarenlang verwaarloosd en heeft nog nauwelijks toegang tot de Europese (EEG) markt. De veeteelt komt weer heel langzaam op gang. Gelukkig is het grootste deel van

de akkerbouwgebieden mijnevrij zodat deze sector weer normaal kan draaien. Alhoewel het merendeel van de beroepsbevolking werkeloos is, komt er gelukkig veel geld binnen van de honderdduizenden Kosovaren die in het buitenland werken en trouw geld overmaken naar hun familie in Kosovo. Helaas wordt veel van dit binnenkomende geld gestoken in auto's en het opzetten van kleine winkeltjes. Overal zijn nu ontelbare winkeltjes met identieke producten waarmee nauwelijks inkomen wordt gegenereerd.

De onverzoenbaarheid met de Serven is groot en ik vrees dat de Servische gemeenschappen in Kosovo geen toekomst hebben. Immers, door het gebrek aan toekomstperspectief vertrekken de jonge Serven massaal naar Servië en de Servische gemeenschappen vergrijzen en zijn op den duur niet meer levensvatbaar. Slechts door de aanwezigheid van de KFOR troepenmacht (*Kosovo Force*) en de UNMIK-politie is de veiligheid van etnische minderheidsgroeperingen enigszins zeker te stellen. Toch vinden veel Serven deze bescherming onvoldoende en de praktijk bewijst helaas dat dit ook zo is. De internationale gemeenschap staat nog steeds achter een multi-etnisch Kosovo maar de realiteit laat zien dat dit ideaal niet haalbaar is. Kosovo heeft een overweldigende natuur en mooie dorpjes en steden. Helaas wordt deze schoonheid tenietgedaan door het overal rondzwervende vuil. Rivieroevers zijn bezaaid met plastic en autowrakken, vuilnis wordt overal neergegooid en het opgehaalde stadsvuil wordt eenvoudig op een weiland neergegooid waar rondsnuffelende Kosovaren, honden en de wind zorgen voor een uiterst snelle verspreiding in het omringende landschap. De Kosovaren zijn trots op hun Kosovo en beamen dat het zwerfvuil een probleem is. Toch doen ze er zelf niets aan en alle initiatieven op dit gebied moeten komen van UNMIK, KFOR en de NGO's. Gezien de miljoenen die beschikbaar zijn voor Kosovo en de vele werklozen lijkt een massaal

schoonmaakprogramma een voor de hand liggend iets te zijn!!

'DRIE REPUBLIEKEN'

In de vele gesprekken met Kosovaren over de gewapende acties in de Presovovallei en Macedonië bleek dat het merendeel deze acties niet ondersteunde en vreesde dat door deze acties de steun van het Westen aan Kosovo zal afnemen. Bovendien leeft de Groot-Albanese gedachte zeker niet bij de bevolking in zuidwest Kosovo. Honderdduizenden zijn als vluchteling maandenlang in Albanië geweest. Voor hen was dit land een desillusie en zij voelen zich qua cultuur, ontwikkeling en welvaart ver boven de Albanezen staan. Tevens realiseren de Kosovaren zich zeer duidelijk hoe afhankelijk Kosovo is van Macedonië. Door het sluiten van de grensovergangen werd zeventig procent van de invoer tegengehouden, wat resulteerde in tekorten aan bouwmaterialen, voedingswaren, verbruiksartikelen en technische reserveonderdelen. Wat de toekomst brengt voor Kosovo is een vraag die iedereen bezighoudt maar waarop nog geen duidelijk antwoord wordt gegeven. Voor de Albanese Kosovaren is een autonome provincie van Servië niet bespreekbaar. Onafhankelijkheid is het streven, maar de Albanese Kosovaren realiseren zich nu donders goed dat goede relaties en samenwerking met de omringende landen randvoorwaarden zijn voor de levensvatbaarheid van een onafhankelijk Kosovo. Interessant is daarom dat de Albanese Kosovaarse optie uit de tachtiger jaren, de zogenoemde 'drie republieken' (Servië, Montenegro en Kosovo), steeds meer genoemd werd in de gesprekken die ik met onze lokale medewerkers had. Maar zolang in Kosovo de ratio nog wordt overheerst door de emotie is de internationale presentie in Kosovo een noodzakelijkheid voor het richting geven aan en begeleiden van de complexe wederopbouw en bestuursvorm. ♦

Jac Jansen: 'Accountmanager is meer dan een boodschapper'

Korte lijnen tussen DCBC en MID

Het Defensie Crisis Beheersingscentrum (DCBC) lijkt op het moment van dit gesprek wat rustiger dan anders. De Nederlandse troepen ingezet ten behoeve van UNMEE zijn na een verblijf van zes maanden teruggekeerd uit de veiligheidszone tussen Eritrea en Ethiopië. Zij werden op de voet gevolgd door het Apachedetachment dat tijdelijk gestationeerd was in Djibouti. Ook de Nederlandse bijdrage aan de vredesmissie United Nations Forces in Cyprus (UNFICYP) is beëindigd.

Door Martinette Bemelmans-Ooninx

Het DCBC is één van de voornaamste afnemers van de producten van de MID. Kolonel Jac Jansen (KLu) is Hoofd Operatiën van het DCBC. Hij vertelt ons iets over de werkwijze en de rol die de MID speelt bij het DCBC. Jac Jansen heeft een drukke periode achter de rug. "Vanaf het moment dat ik hier werd geplaatst (Red. augustus 2000) is het nogal hectisch geweest. Het goed en verantwoord om kunnen gaan met crisis en hectiek moet ons handelsmerk zijn. Er liepen gelijktijdig nogal wat vredesoperaties. Het lijkt nu rustig, maar dat kan zo weer voorbij zijn. Onder andere vanwege die hectiek duurt een plaatsingstermijn bij het DCBC slechts twee jaar. Dat is wel kort, temeer omdat het een tijd duurt eer je hier goed ingewerkt bent. Verschillende organisatie-elementen van Defensie dienen op hetzelfde moment van dezelfde informatie op de hoogte gebracht en gehouden te worden. En er liggen nogal wat potentiële (politieke) gevoeligheden.

Iets dat bij deze functie iedere dag terugkomt is lezen, veel lezen", vervolgt Jansen. "Er stroomt dagelijks een enorme hoeveelheid zowel nationale als internationale berichten bij het DCBC binnen. Het kost niet zozeer veel tijd om al die berichten te lezen, maar wel om datgene wat in het bericht staat, goed te kunnen plaatsen, te vertalen zo je wilt en neer te zetten in de context. Feitelijk gaat het om het al of niet relevant zijn van gebeurtenissen in relatie tot de verantwoordelijkheden van in eerste instantie de Chef Defensiestaf, maar ook de Minister. De gevoeligheid van informatie kan in de tijd wijzigen: wat vandaag (politiek) niet relevant is, kan dat morgen wel zijn. Het is dus belangrijk dat je toch redelijk goede politieke antennes hebt en ook gevoel voor het politieke speelveld. Voordat je dat goed onder de knie hebt, gaat er wel wat tijd voorbij. Mijn functie bij het DCBC is druk maar vooral uitdagend. 's-Ochtends weet je vaak niet wat je die dag te wachten staat. Het uitdagende zit hem dus juist in het feit dat wat je leest of hoort, goed geplaatst en geïnterpreteerd moet worden. Je moet er juist datgene wat van belang is uit kunnen halen. Het DCBC is tenslotte het instrument om de Chef Defensiestaf, de bevelhebbers en de politieke leiding te informeren en adviseren in hun besluitvorming. De centrale rol van de CDS bij vredesoperaties is van groot belang. UNMEE was natuurlijk het voorbeeld van een operatie waar militairen uit verschillende krijgsmachtdelen aan deel hebben genomen. De Defensiestaf en de krijgsmachtdelen dienen snel over eensluidende informatie te beschikken.

OPEN COMMUNICATIELIJNEN

Eén van de organisaties die het DCBC van informatie voorziet is de MID. Bij oplopen van de spanningen in de wereld en daar waar de Nederlandse krijgsmacht is ingezet of

de inzet wordt overwogen, is een integraal inlichtingenbeeld onontbeerlijk voor de politieke, militaire en ambtelijke leiding van Defensie. De MID is dan ook 24 uur per dag aanspreekbaar voor het DCBC. Voor de reorganisatie van de MID was er een MID-cel bij de Defensiestaf, vlak boven het DCBC. Vroeger liep je even de trap op, nu zit je geografisch gescheiden. Maar dat belemmert de werkwijze niet. De interactie tussen de MID en het DCBC is goed. De lijnen zijn erg kort. Die korte lijnen zijn gegarandeerd doordat de MID een zogenoemde Accountmanager Defensiestaf in het leven heeft geroepen. Deze functionaris houdt zich onder meer bezig met het afstemmen van behoeftstellingen van ons op de productiemogelijkheden van de MID. Er is dagelijks contact, waardoor hij precies op de hoogte is van de activiteiten van de Nederlandse krijgsmacht en daarmee samenhangend de ontwikkelingen in de behoefte van de CDS aan producten van de MID. Ik denk dat hij vanwege zijn specifieke kennis goed in staat is binnen de organisatie van de MID adviezen uit te brengen over kwaliteit, vorm en diepgang van de gevraagde producten. Het is voor mij belangrijk met een functionaris te maken te hebben waarmee communicatielijnen

Volledig open zijn. Geen éénrichtingsverkeer, maar een goede samenwerking of wisselwerking. Wat mij betreft is het dus beslist veel meer dan een boodschapper.

MID LEVERT MAATWERK

Het DCBC is een klein maar zeer belangrijk element in de Defensieorganisatie", vervolgt Jansen. "Een element waar evenwel de inlichtingenpoot ofwel J2 aan ontbreekt. De CDS is verantwoordelijk voor alle operaties, daarom dient hij te beschikken over het gehele scala aan deskundigheid, van J-1 tot en met J-8. Op dit moment zijn we voorzien van ongeveer de helft (J-1, -3, -4, -5). De ervaring is dat dit vooral in de aanloop naar nieuwe operaties van groot belang is. Zo dient bij de afwegingen van zijn besluitvorming het inlichtingenelement nadrukkelijk meegenomen te worden. Hierbij zijn we afhankelijk van een andere defensieorganisatie, de MID. Maar gelukkig, zoals hiervoor al gezegd, verloopt de interactie tussen de MID en het DCBC uitstekend, het inlichtingenproduct is van zeer goede kwaliteit. Wellicht heeft dat ook een deel te maken met het vraaggericht werken. Je krijgt een maatwerk product. Ik heb begrepen dat je vroeger (Red. Kolonel Jansen was tot zijn plaatsing bij het DCBC commandant Vliegbasis Twente, de 'oude' werkwijze

van de MID heeft hij in zijn huidige functie niet meegeemaakt) nog wel eens door een dik pak papier bladeren om datgene te vinden wat jouw aandacht op dat moment had. Die situatie maak ik hier niet mee.

Voor mij als Hoofd Operatiën zijn de zogenoemde current inlichtingen van groot belang. De CIU van de MID speelt hier heel goed op in. (Red. onder *current* inlichtingen wordt verstaan: recentelijk geproduceerd materiaal gerelateerd aan de actuele situatie en gebeurtenissen met een relevantie van 24 tot 96 uur). Als ik bijvoorbeeld een bericht lees dat we hebben ontvangen, en ik wil daar iets meer over weten, dan bel ik en krijg ik de (achtergrond) informatie die ik nodig heb.

Voor Defensie is een categorie-indeling van aandachtsgebieden gemaakt, gerelateerd aan de behoeftes van de Chef Defensiestaf en de bevelhebbers. Gebieden zijn ingedeeld in vier categorieën. (Red. zie het artikel Inlichtingen- en Veiligheidsbehoefte Defensie in INGELICHT nummer 5, juni 2001). Is een bepaalde regio laag ingedeeld, maar treden er ineens spanningen op, dan wordt daar door de MID meteen op ingespeeld. De situatie in Macedonië is daar een mooi voorbeeld van. Als aandachtsgebied had Macedonië

een lage waarde (vier). Maar de situatie veranderde drastisch, zodat alle aandacht nu op dat land gericht is. We krijgen dan ook direct alle inlichtingen die we nodig hebben. De MID gaat daar heel flexibel mee om.

IK BESCHOUW DE MID ALS KENNISCENTRUM

Toch wil ik tot slot een punt van zorg uiten. Het is een goede zaak dat de MID van aanbod gericht naar vraag gericht is gaan werken. Gericht vragen om informatie en daar snel antwoord op krijgen, dat is natuurlijk prima. Toch moet je hier voorzichtig mee zijn. Ik beschouw de MID als kenniscentrum. Vanuit die optiek moet je je aandacht ook blijven richten op gebieden of regio's die in een zeer lage categorie zijn ingedeeld of wellicht helemaal niet in de lijst van aandachtsgebieden staan opgenomen. Want je kunt het je niet permitteren niets over een bepaald land of regio te weten, mochten er daar onverhoopt spanningen ontstaan. Je moet dus niet te ver gaan met het vraag gericht werken. Er kunnen zich ergens ter wereld zo bepaalde ontwikkelingen voordoen die de onmiddellijke aandacht vereisen. Het voorspellend vermogen is en blijft zeer belangrijk." ♦

Personeelsmutaties stand vanaf 1 juli 2001

VERPLAATSING BINNEN DE MID

S.M.M. - Hoofdafdeling Bedrijfsvoering Management Assistent, m.i.v. 1-8-2001; **H.R.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Bureau VI Productie Sectiehoofd, m.i.v. 1-7-2001; **R.A. van** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, ROSE Senior Verwervingsmedewerker, m.i.v. 1-7-2001; **M.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Bureau Beheer en Ondersteuning Medewerker Bedrijfsvoering, m.i.v. 1-8-2001; **Maj C.M.M.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Verwervingscentrum, Sectie Interceptie Hoofd Sectie Interceptie, m.i.v. 1-7-2001; **AOO L.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse & Rapportage, Multi National Intelligence Coordination Cell Medewerker MNICC, m.i.v. 1-7-2001; **Kap J.J. van** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Verwervingscentrum Hoofd Verwerkingsteam, m.i.v. 1-8-2001; **M.T.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Bureau Onderzoek, Sectie Signaalonderzoek Projectleider/Signaalonderzoeker, m.i.v. 1-7-2001; **R.D.** - Hoofdafdeling Bedrijfsvoering, Afdeling Informatiemanagement, Bureau Systeembeheer Junior Systeembeheerder, m.i.v. 16-7-2001; **Ltz2 B.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Regiobureau 1 Junior Analyst Zeestrijdkrachten, m.i.v. 3-8-2001; **Aoobdsd M.R.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse en Rapportage, Regiobureau 2 Junior Analyst hydrografie/kustwerken, m.i.v. 26-6-2001

INDIENSTTREDING BIJ DE MID

H.A. van - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Verwervingscentrum, Sectie Signaal Analyse Signaalanalist, m.i.v. 1-8-2001; **O.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Bureau Beheer en Ondersteuning Management Assistent, m.i.v. 13-8-2001; **Kap P.H.H.** - Hoofdafdeling Productie,

Stafafdeling Productie, Bureau Productiebesturing Planner Productie, m.i.v. 1-7-2001; **B.J.M.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Verbindingsinlichtingen, Verwervingscentrum, Sectie Signaal Analyse Signaalanalist, m.i.v. 1-8-2001; **Sm H.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid, Bureau Beveiliging Materieel en Gegevens, Sectie ICT Onderzoeker ICT, m.i.v. 27-6-2001; **AOO S.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse & Rapportage, Current Intelligence Unit, Current Informatie & Rapportage Team 5 Bewerker dienstploeg, m.i.v. 1-8-2001; **Kap F.R.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse & Rapportage, Stafbureau Afdeling Analyse & Rapportage, Sectie IMINT Hoofd IMINT, m.i.v. 1-7-2001; **Sm F.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse & Rapportage, Current Intelligence Unit, Current Informatie & Rapportage Team 1 Bewerker dienstploeg, m.i.v. 16-7-2001; **Ritm Ch.** - Hoofdafdeling Productie, Stafafdeling Productie, Bureau Productiebesturing Planner Productie, m.i.v. 1-7-2001; **Ow R.R.C. van** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse & Rapportage, Current Intelligence Unit, Current Informatie & Rapportage Team 6 Bewerker dienstploeg, m.i.v. 13-8-2001; **M.A.J.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Contra Inlichtingen en Veiligheid, Veldorganisatie, Detachement Oost Administratief Medewerker, m.i.v. 8-8-2001; **Ltz1 C.** - Hoofdafdeling Productie, Afdeling Analyse & Rapportage, Bureau Militaire Techniek en Proliferatie, Cluster Maritieme Systemen Senior Analyst TI Zeestrijdkrachten, m.i.v. 16-7-2001

OVERPLAATSING

Kap R.C.G. - m.i.v. 1-6-2001; **H. ten** - m.i.v. 1-9-2001; **Aoo G.** - m.i.v. 1-8-2001; **B.** - m.i.v. 1-8-2001; **Maj F.T.M. d.** - m.i.v. 1-7-2001

UIT DIENST

Sgt H.A.A. van - m.i.v. 1-8-2001; **M. van** - m.i.v. 1-8-2001; **Kap J.W.** - m.i.v. 1-8-2001; **Elt P.C.M.** - m.i.v. 1-7-2001; **G.W.** - m.i.v. 1-8-2001; **H. van der** - m.i.v. 1-7-2001

Alfred Verdonk werkt bij de MID, Afdeling Analyse en Rapportage/Bureau Militaire Techniek & Proliferatie/Cluster Maritieme Systemen/Subcluster Koopvaardij. Alfred houdt zich voornamelijk bezig met de koopvaardijwereld in relatie tot de defensie-industrie. Hij vindt dit een ontzettend leuke en veelzijdige functie in de boeiende wereld die koopvaardij heet. Alfred Verdonk begon in 1982 zijn loopbaan bij de Koninklijke Marine (KM). Diverse varende functies wisselden walplaatsingen af. Maar na de laatste varende functie zocht Alfred iets anders, het liefst iets permanent aan wal. Alfred: "Toevalligerwijs startte er een MID-opleiding, waar ik voor werd goedgekeurd. Binnen de Marine betekent dit een overgang naar een ander dienstvak. Vanaf nu ligt mijn verdere loopbaan bij de MID."

Door Alfred Verdonk

Spelen in een oranje shirt geeft je net een vleugje meer

Alfred Verdonk speelt rugby, met MID'ers op de tribune

hekken en alle toeschouwers zitten door elkaar, dat is pas sport! Na terugkomst uit Curaçao ben ik een trainerscursus gaan volgen om de jeugd weer te kunnen trainen. Ons seniorenteam uit Goes speelde inmiddels tweede klasse, en daar kon ik lekker meekomen.

EEN RUGBY-TEAM OP DE TROMP

Vanaf dat ik twaalf jaar oud was, wist ik al dat de rest van mijn leven uit twee dingen zou bestaan. In ieder geval uit rugby en wellicht ook een loopbaan bij de Koninklijke Marine. En wel in die volgorde. Zou het lukken om die twee te combineren? Op 18-jarige leeftijd woonde en speelde ik in Goes in Zeeland, en werd ik bij de KM geplaatst in Den Helder. Wel lastig, zo ver uit elkaar. Mijn rugbyclub, GRC Tovaal uit Goes trainde op woensdag en vrijdag en speelde op zondag, dat leek een onoverkomelijk probleem. Gelukkig kon ik door de weeks meetrainen met de Rugby Club RC in Den Helder en zondags bij mijn eigen club blijven spelen. Tijdens de opleiding ging dit allemaal nog goed. Na de opleiding brak de eerste vaarperiode aan en zou je denken: einde rugbyver-

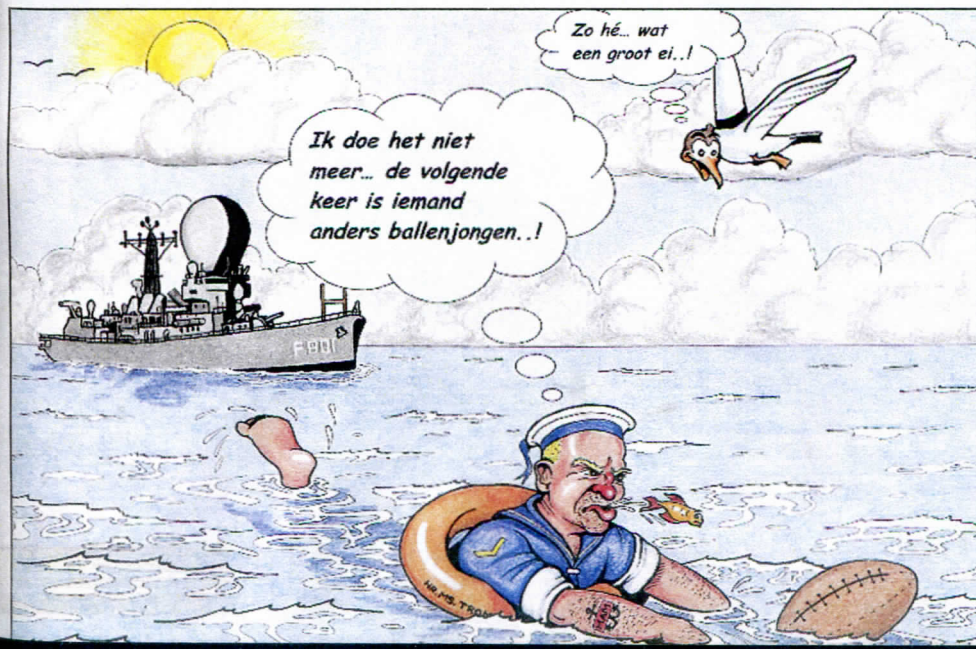
haal. Maar nee, het is me gelukt om tijdens deze plaatsing op Hr. Ms. Tromp een rugbyteam op te richten. Helaas hebben we slechts één wedstrijd gespeeld en deze ook nog dik verloren tegen een Engelse boot in Plymouth.

In 1989 begon ik de rugby-sport zo leuk te vinden, dat ik het ook op anderen wilde overbrengen. Ik ben toen gestart met het trainen van de jeugd. De plaatsing in de West betekende een onderbreking als rugbyspeler en trainer. Als alternatief ben ik daar maar gaan voetballen. Maar de voetbalmentaliteit stond mij niet zo aan. Er is geen respect voor elkaar en zeker niet voor de scheidsrechter. Voetballers zouden een voorbeeld kunnen nemen aan rugbyspelers. Kijk ook maar eens naar de tribunes bij rugbywedstrijden, geen

In 1997 had Defensie de *Warrior Cup*, de krijgsmachtbrede Rugby kampioenschappen, weer opgepoetst. Het Korps Mariniers vroeg mij om voor hun team te spelen. Dat jaar schakelde ons team tijdens een zinderende finale het Korps Commando Troepen uit. Deze wedstrijd was één van de hardste en mooiste die ik mijn hele rugbycarrière heb gespeeld. Er is namelijk nog al wat rivaliteit tussen deze twee groepen, maar altijd met wederzijds respect, dat is de kern van deze sport. Overigens vind ik rugby geen sport, *it's a way of life*. Ook de daarop volgende drie jaar werd de *Warrior Cup* gespeeld. In 1998 speelde ik weer mee met het Korps Mariniers, de laatste twee wedstrijden speelde ik met het Marine rugbyteam. Bij alle finales zat ik bij het winnende team.

Ook tijdens mijn laatste varende plaatsing, lukte het me een rugbyteam samen te stellen en speelden we wedstrijden in IJsland, Canada, Verenigde Staten, op de Bahama's, de Verenigde Arabische Emiraten, Oman, Kuwait en Bahrein. En hadden we zelf geen volledig team, dan kon ik altijd meespelen met een Engels schip dat zich ook in ons internationale vlootverband bevond.

Na de *Warriors Cup* overwinning in 2000 startte de selectie voor de Nationale Militaire Rugby equipe. Ik kwam door de selectie en speelde mijn eerste interland in Duitsland tegen het team van het *First Welsh Regiment*. De *Welshmen* waren echter sterker en we ver-

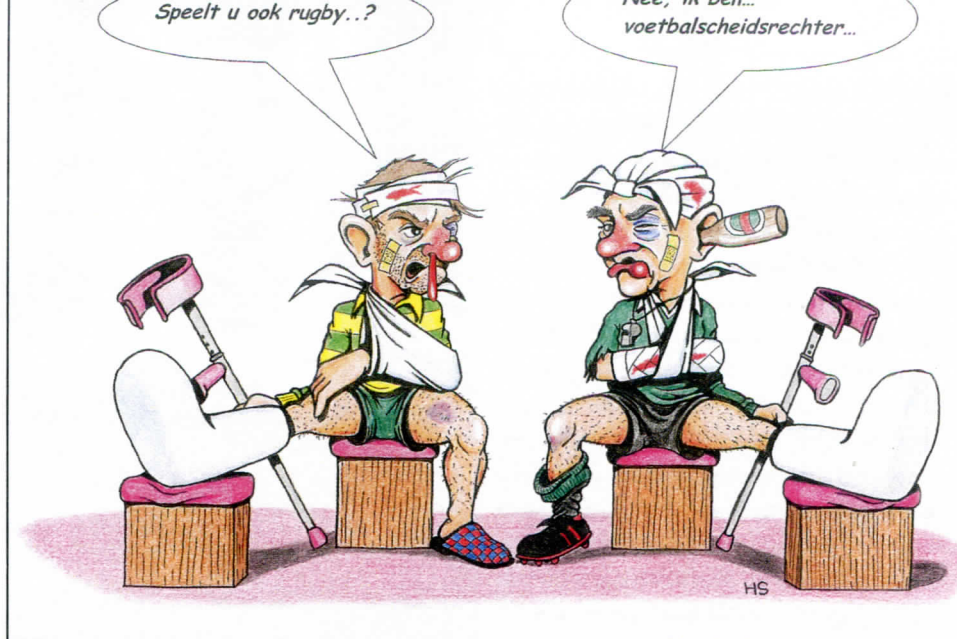

loren met 57-3. Maar dit was rugby op niveau en in een oranje shirt! Zo'n shirt geeft je net een vleugje meer, ook al is de tegenstander veel sterker.

Diverse trainingen volgden en in Amsterdam werd een zogenoemde (Nederlandse) Army-Navy-wedstrijd gespeeld. In Engeland is dit een fenomeen met zo'n 70.000 toeschouwers op Twickenham, de Londense rugbytempel. Wij speelden in de Nederlandse Rugbytempel in Amsterdam de voorwedstrijd van Nederland tegen Zuid-Afrika. De Marine won de wedstrijd met 29-10. We hadden weliswaar minder toeschouwers dan in Engeland gebruikelijk is, maar er zaten wel MID'ers op de tribune! In het begin van dit jaar speelden we in Amsterdam tegen een Engels leger-team. We behaalden de eerste overwinning voor de militaire selectie. De Engelsen werden met 40-12 weer het kanaal overgestuurd.

STEAU BUKAREST EEN MAATJE TE GROOT

Het hoogtepunt tot nu toe is echter de uitwedstrijd in maart dit jaar tegen Roemenie geweest. Na verschillende strenge selectietrainingen en wedstrijden werd de derde interland voor het Nederlands Militair Team een feit. Op vrijdagmorgen vertrokken we in alle vroegte met twee F-60's van de Koninklijke Luchtmacht vanaf Vliegbasis Eindhoven. Na een vlucht van vier uur landden we op de luchthaven van Boekarest. Dit was voor mij de eerste kennismaking met het voormalige Oostblok. De eerste stop was bij de bank om wat leys te halen. Voor de beeldvorming, 100.000 ley is 9 gulden, we waren dan ook in één klap miljonair. Na het inchecken in ons hotel (mooie entree, vreselijk smerige kamers waar het verboden was om water uit de kraan te drinken) ging ons team naar de sportvelden van Steau Bukarest voor een eerste lichte training. De selectie bestond uit twintig spelers en twee trainers.

Het trainingsveld dat ons team was toegewezen, was te smerig om op te lopen, maar we hadden geen andere keus. We trainden hard, en echt, we zagen het allemaal zitten. Bijna allemaal ere klasse spelers en ach, zo sterk zouden die Roemenen toch niet kunnen zijn... toch? De dag werd afgesloten met een gezamenlijk diner (lekker, vooral de koude aardappelen) en een teambespreking van drie uren lang. En geloof me, het vertrouwen was daar, de Roemenen zijn tenslotte ook maar mensen van vlees en bloed. De volgende dag, de dag van de wedstrijd, besloten we te ontbijten bij McDonalds en vervolgens trainden we op een zo mogelijk nog slechter veld. Wel was te zien dat zo'n 150 militairen het hoofdveld watervrij aan het maken waren met sponzen en emmertjes.

De wedstrijd stond 's-middags op het programma. Nadat we met z'n allen keihard het volkslied hadden gezongen, begonnen we vol vertrouwen aan de wedstrijd. Al vanaf de eerste minuut werd duidelijk dat

Steau Bukarest toch echt een maatje te groot was. T na try volgde, we kwamen niet eens toe aan aanvallen. De teller stopte tenslotte op 80-0. Een illusie armer maar een ervaring rijker! Na diverse handtekeningen te hebben uitgedeeld begon het avondprogramma met onder andere een bezoek aan een privé club van Steau Bukarest. De volgende dag bezochten we Constanza, waar het Nederlands Nationale Team speelde in het kader van het FIRA zeslandentoernooi. In een leuk stadion met zo'n tienduizend bezoekers werd ook ons nationale team aan alle kanten 'overklast', ofwel, de Roemenen waren een klasse beter. In de wedstrijd werden we uitgenodigd om nog wat va gedachten te wisselen met ons nationale team in de vip lounge. Daarna weer terug naar Boekarest voor laatste avond, het werd weer bere gezellig. De volgende dag vlogen we weer terug naar Nederland, in een Hercules dit keer. Wat was deze wedstrijd in Bukarest een unieke ervaring!♦

